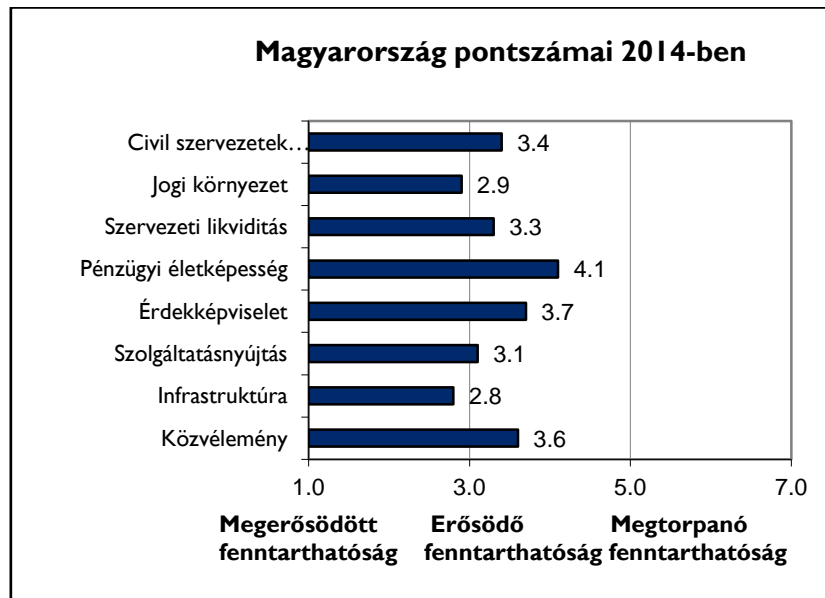
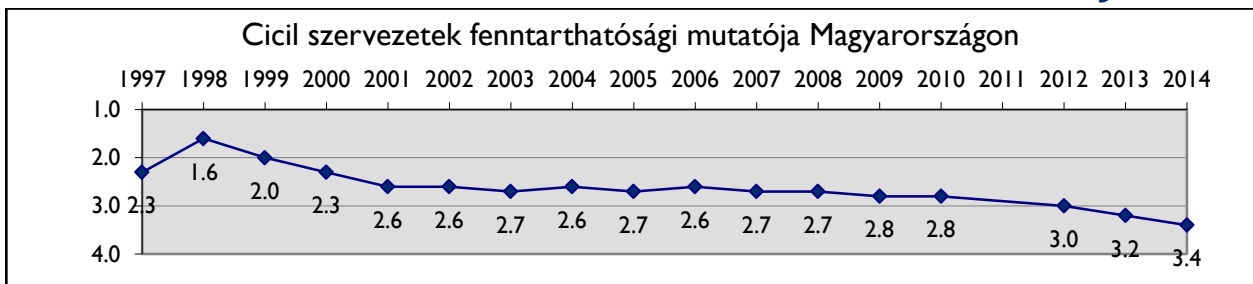

SZERVEZETEK FENNTARTHATÓSÁGI MUTATÓJA 2014-BEN – MAGYARORSZÁG

2015. június

CIVIL SZERVEZETEK FENNTARTHATÓSÁGI MUTATÓJA: 3.4

2014 a választások éve volt Magyarországon; áprilisban parlamenti, májusban Európai Unió, októberben helyhatósági választások zajlottak. A hatalmon lévő jobboldali FIDESZ könnyedén megnyerte a parlamenti választásokat, és megőrizte kétharmados többségét, köszönhetően részben a széttagolt ellenzéknek és az új választási szabályoknak, melyek az éppen hatalmon levőket támogatják. A szabályok – néhány esetben az utolsó pillanatban történt – módosításával kapcsolatban számos emberi jogi és nemzetközi szervezet fejezte ki aggodalmát. A fővárosi helyhatósági választások szabályzatát például mindössze három hónappal a szavazás előtt módosították.

Néhány civil szervezet – például az Opre Roma!, mely a roma embereket igyekezett szavazásra bírni – megpróbálta kisebb kampányokkal mozgósítani a szavazókat, de ezeknek az erőfeszítéseknek nem lett látható eredménye. Ugyanakkor önkormányzati szinten, különösen a kistelepüléseken, több független, civil szervezetek által is támogatott jelölt nyert.

A parlamenti választások után komoly vita alakult ki a civil szervezetek körül. Elfogultsággal vádolták meg ugyanis az Európai Gazdasági Térség (EGT) / Norvég Civil Támogatási Alapot és az azt lebonyolító négytagú konzorciumot, melyet az Ökotárs Alapítvány vezet. Az EGT-Norvég Civil Támogatási Alap az egyik legfontosabb független forrás itthon, mely három éven át támogat emberi jogi, érdekérvényesítő és watchdog tevékenységeket, összesen 12 millió euróval.

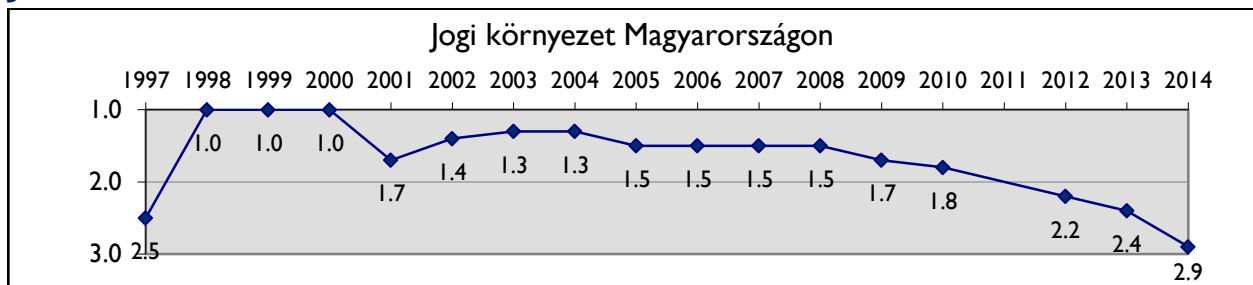
A vita úgy kezdődött, hogy a Miniszterelnökségl nyilvánosan megvádolta az Ökotárs Alapítványt azzal, hogy az az ellenzéket támogatja az Alapból. A támadás hamarosan kiterjedt az érdekérvényesítő és emberi jogokkal foglalkozó civil szervezetekre, majd a kormány a saját ellenőrzési szervein keresztül kezdte fenyegetni és zaklatni a civileket.

A civilek lejáratására és megfélemlítésére tett törekvések mellett, hogy jelentős nemzetközi figyelmet irányítottak országunkra, komolyan hatottak az ágazat pénzügyi, működési környezetére és arculatára, de aggodalomra adtak okot a civil társadalmat érintő várható jogi változások miatt is.

Ugyanakkor, a civil szervezetek munkájára nagyobb szükség van, mint valaha. Az országos statisztikák egyre mélyülő szociális válságról számolnak be, a lakosság több mint egyharmada él a szegénységi küszöb alatt. A hivatalos adatok szerint a munkanélküliség csak 7,6 százalék, de ezt az adatot az átmeneti foglalkoztatást kínáló közmunka programokkal tartják ilyen alacsonyan. Három év stagnálás után 2014-ben a gazdaság mintegy 3,5 százalékkal nőtt. A fő szociális ágazatok, mint például az egészség- és az oktatásügy költségvetése azonban továbbra is csökkent, és az államháztartási hiány még mindig magas volt, körülbelül 85 százalék.

A Központi Statisztikai Hivatal 2014-ben közzétett adatai szerint a civil szervezetek száma és összjövendelmük összege valamint a szektorban dolgozók száma 2013-ban már második éve csökkent. 2013-ban 64.500 bejegyzett civil szervezet volt, ez hétszázzal kevesebb mint 2012-ben. Az egyesületek közt a legnépszerűbb tevékenységi területek a szabadidő (25 százalék), a sport (16 százalék) és a kultúra (13 százalék). Az alapítványok közt a vezető témák az oktatás (32 százalék), a szociális ellátás (16 százalék) és a kultúra (14 százalék).

JOGI KÖRNYEZET: 2.9

A civilekre vonatkozó alapvető szabályokat továbbra is a 2012-ben hatályba lépett majd 2013 decemberében módosított "civil törvény" foglalja magában. A törvény a közhasznú státuszt törvényben előírt állami vagy önkormányzati feladatok és szolgáltatások ellátásához köti mely jogszabályokra a szervezetek alapszabályában konkrétan hivatkozni kell.

Az új törvényeknek való megfeleléshez és közhasznú jogállásuk megtartásához a civil szervezeteknek módosítani kellett alapszabályukat, melyre 2014. május 31-ig volt lehetőségük. A regisztráló bíróságok szerint a korábban közhasznú státusszal rendelkező civil szervezeteknek csak 10-15 százaléka tudta ezt a határidőt betartani.

A sikertelenség oka részben a törvény értelmezésének nehézségei, a megfelelő jogi segítség hiánya, és az új követelményekkel kapcsolatos tájékozatlanság voltak.

A 2013-ban elfogadott és 2014. márciusában életbe lépett új Polgári Törvénykönyv újabb alapszabály módosításokat követel a civil szervezetektől, melyeket 2016. márciusáig lehet megtenni. A módosított Ptk. néhány problémás új rendelkezést is bevezet, mint például a jogi képviselők személyes felelősségének

kiterjesztése a szervezet pénzügyi kötelezettségeire.

A civil szervezetek regisztrációs eljárása továbbra is hosszadalmas, hónapig tartó folyamat melynek során a bíróságok gyakran több fordulóban is kérnek módosításokat. Bár a módosított civil törvény megígérte az egyszerűsített elektronikus nyilvántartási rendszer bevezetését, az 2014. végén még mindig nem indult el.

A jogi környezet biztosítja, hogy a civil szervezetek szabadon határozzák meg programjaikat és belső irányítási struktúrájukat. A szabályozások azonban gyakran feleslegesen bürokratikusak. Az éves jelentésnek például szigorú tartalmi és formai követelményei vannak, de a szervezetek feloszlata is bonyolult folyamat.

2014-ben az EGT-Norvég Civil Támogatási Alapban résztvevő civil szervezeteket a kormány különböző állami szervek segítségével kezdte zaklatni és fenyegetni. Először a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal (KEHI) hajtott végre hosszú, több hónapig elhúzódó auditot és vizsgálatot az NCTA kezelő alapítványainál és ötvennyolc szervezetnél, melyeket az Alap korábban vagy jelenleg is támogat. Az Alapot finanszírozó támogatók többször is tiltakoztak a vizsgálatok ellen, azt állítva, hogy a KEHI-nek a nemzetközi megállapodások és a hazai jogszabályok alapján sincs joga vizsgálni az Alapot. Az érintett szervezeteknek nem volt jogorvoslati lehetősége így kénytelenek voltak teljesíteni a KEHI követeléseit.

Ezután a Miniszterelnökség a sikkasztástól a hűtlen kezelésig számos alaptalan büntetőjogi váddal illette a lebonyolítókat. Augusztusban rendőrségi nyomozás megindítására tettek utalást, amely végül szeptemberben, az Ökotársnál és partnereinél lebonyolított házkutatásban teljesedett ki, melynek során dokumentumokat és laptopokat koboztak el. Ezen kívül a négy üzemeltető alapítvány adószámát is felfüggesztették, arra hivatkozva, hogy nem működtek együtt a KEHI-vel. A KEHI október végén tette közzé tényekkel és adatokkal gyengén alátámasztott jelentését, amely viszont számos bűncselekménnyel, köztük hűtlen kezelés és költségvetési csalás vádjával állt elő. Az Ökotárs és partnerei soha nem kaptak lehetőséget arra, hogy megvédjék magukat ezen vádakkal szemben. 2014 végén ezek az eljárások még mindig folyamatban voltak, és bár az EGT-Norvég Civil Támogatási Alap folytatta tevékenységét, a lebonyolítók jövője bizonytalan maradt.

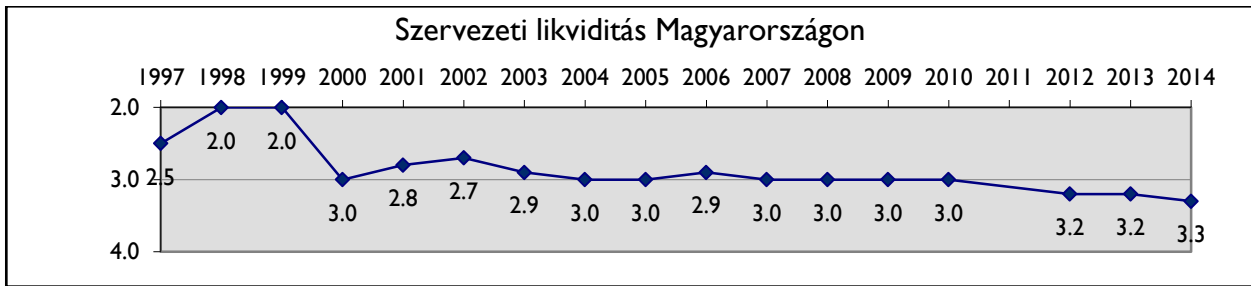
A miniszterelnök többször is fenyegető kijelentéseket tett a civil társadalommal, különösen az érdekérvényesítő és 'watchdog' szervezetekkel kapcsolatban. Szokásos romániai tusnádfürdői beszédében a miniszterelnök „civilnek álcázott, külföldi érdekeket szolgáló, külföldről finanszírozott csoportokról” beszélt. Ez a megközelítés Oroszország azon emberi jogi szervezetekhez való hozzáállását idézi, amelyek gyakran kapnak támogatást külföldről. Egy a Bloomberg News-nak adott decemberi interjújában a miniszterelnök egy amerikai eljárásra hivatkozva azt mondta, hogy „szívesen támogatná a külföldről támogatást kapó nem kormányzati szervezetek külön regisztrációját – mondván: nem árt tudni 'kik' állnak ezen csoportok mögött”. Érthető, hogy ebben a légkörben számos civil szervezet tart az elmúlt két évtizedben kiharcolt alapvető szabadságjogok és törvényes biztosítékok elvesztésétől.

A civil szervezetekre és adományozókra vonatkozó adószabályok nem változtak. Az egyéni adományok után semmilyen kedvezmény nem jár, a vállalatok adományai után elszámolható kedvezmények pedig a hivatalos sportszervezetek támogatásának kedveznek.

Bár törvény nem tiltja a tendereken való részvételt, a valóságban a civil szervezetek általában nem felelnek meg a pályázati feltételeknek. A közszolgáltatások erőteljes központosítása miatt a civil szervezeteknek alig van esélye szolgáltatási szerződések megszerzésére, vagy a meglévők megtartására. A civileknek továbbra is joga van az áruk és szolgáltatások eladásából származó jövedelemhez, és a gyakorlatban egyre nagyobb mértékben is támaszkodnak erre a bevételi forrásra.

A civil szektor nehezen fér hozzá a jogi szolgáltatásokhoz, s ez különösen igaz vidéken. Alig néhány ügyvéd ért a civil szektorhoz, s a kormány megtorlásától tartva néha még ők is félnek segíteni. A Global Network for Public Interest Law (PILnet) magyarországi irodája újabban igyekszik segíteni a nagyobb ügyvédi irodák kínálta pro bono szolgáltatások civil szervezetekhez való eljuttatásában. A Civil Információs centrumok (CIC-ek) továbbra is gyengék a jogi segítségnyújtásban.

SZERVEZETI KAPACITÁS: 3.3

A bizonytalan működési környezet és az egyre romló jogi és pénzügyi feltételek közepette a civilek társadalmi bázis építése, stratégiai tervezése, és belső irányítása is tovább gyengült 2014-ben. A szervezetek továbbra is a „napról-napra” küzdenek a túlélésért, és a szükséges források nélkül nem nagyon tudnak helyet, időt szorítani a stratégiai tervezés vagy a menedzsment fejlesztésének.

A szakadék tovább bővült a nagyobb, intézményesült civil szervezetek és a kisebbek közt. Csupán a civil szektor kis részének, az intézményesebb szervezeteknek van definiált küldetése, képesek hosszú távú stratégiát fejleszteni, és a feladataikat elkülöníteni. A támogatások kiszámíthatatlansága miatt azonban nekik is nehéz stratégiájukat végigvinni. A kisebb szervezetek vezetősége ma is gyakran egyetlen személyből áll és a működésből hiányzik a stratégiai szemlélet.

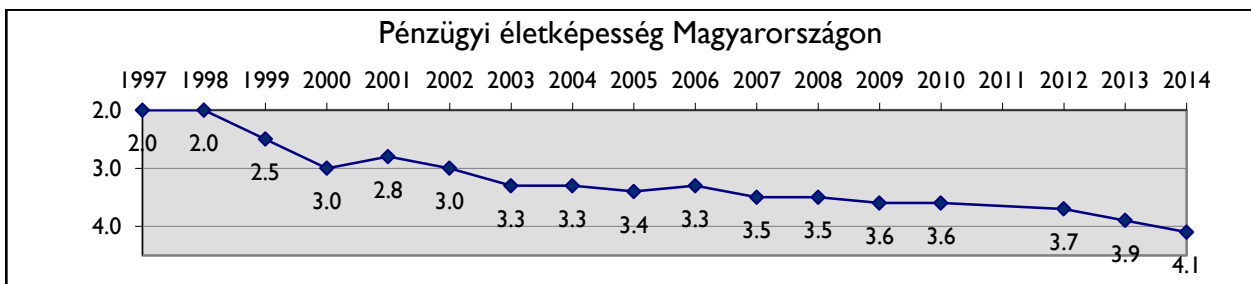
Ahogy a választásokon való alacsony részvétel is megmutatta, a civil aktivizmus általában elég gyenge. Nem csoda, hogy a civil szervezeteknek is nehéz az egyes embereket vagy közösségeket bevonni munkájukba. A helyi kezdeményezések ugyan sikeresebben mozgósítják a helyi társadalmat, de ezek általában alkalmi önkéntes akciókra korlátozódnak.

2013-ban a kormány bevezette a kötelező közösségi szolgálatot a középiskolás diákok körében, ezzel új lehetőséget teremtve az önkéntesek toborzásához, és a társadalmi bázis építéséhez. 2014-ben néhányan már tudtak élni ezzel a lehetőséggel, és aktív kapcsolatot kialakítva hirdették tevékenységeiket az iskolákon keresztül a diákok körében. Még nem tudni azonban, hogy a diákok bevonódása a kötelező szolgálat után meddig tart ki.

A munkavállalók hosszú távú alkalmazása sokaknak továbbra is gondot okoz. A Központi Statisztikai Hivatal legfrissebb adatai szerint a foglalkoztatottak száma 2013-ban 10 százalékkal csökkent. A civil szervezetek a szakembereket általában projekt alapon foglalkoztatják, és a támogatások lejártával nem tudják őket megtartani. Néhány szakértő ugyan szabadúszóként vagy önkéntes alapon folytatja a munkát, de ez többnyire nem életképes megoldás. Sok esetben csak a könyvelők és a pénzügyi vezetők állandó alkalmazottai a civil szervezeteknek, hogy legyen aki a súlyos adminisztratív feladatokat elvégzi.

Egyre több szervezet használja az online technológiákat, például közösségi oldalakat, de a színvonal elég változó; néhányan profi online kampányokat is képesek megszervezni, másoknak saját honlapja sincs.

PÉNZÜGYI FENNTARTHATÓSÁG: 4.1

Számos civil szervezet tartós pénzügyi problémákkal kénytelen szembenézni. A KSH legfrissebb adatai szerint az ágazat jövedelme 1 százalékkal csökkent 2013-ban.

Az EGT-Norvég Civil Támogatási Alappal szembeni kormányzati támadás miatt komoly kérdéseket vet fel, hogy a jövőben kik és hogyan fogják tudni támogatni a szektort, különösen az érdekképviseleti szervezeteket. A legtöbb emberi jogi, női és LMBT szervezet szűkös forrásai közt a Nyílt Társadalom Alapítvány adományai továbbra is kiemelten fontosak. A legtöbb szervezet többé nem számíthat az uniós forrásokra sem. A 2007-2013-as éves költségvetési időszak végénél járva a pályázati felhívások már lejártak, és a 2014-2020-as időszakra tervezett Operatív Programok vagy vállalkozások fejlesztéséről szólnak, vagy állami intézmények által működtetett megaprogramokról.

A KSH szerint a civilek állami forrásból származó bevételei a 2012-es 35%-ról 2013-ban 30%-ra csökkentek. Bár friss adataink még nincsenek, a negatív trend valószínűleg 2014-ben is folytatódott. A civil szervezetek tehát nem hagyatkozhatnak többé az állami támogatásokra. A helyi, önkormányzati források is szűkösek és bizonytalanok, de a kisebb helyi civil szervezeteknek sokszor ez az egyetlen bevételi lehetőségük. Sok civil szervezet szerint a támogatási gyakorlat részrehajló – az állami és helyi forrásokból, a Nemzeti Együttműködési Alapot is ideértve, csak kapcsolatok, s nem az érdemek révén lehet részesülni. Az Atlatszo.hu oknyomozó újságírói többször is kimutatták, hogy az állami támogatások politikailag elkötelezett szervezetekhez kerültek.

A civil szervezetek ugyan a magán- és vállalati adományok felé fordulva igyekeznek diverzifikálni forrásaikat, de a középosztály hanyatlása nagyon megnehezíti az adománygyűjtést. A vállalatok pedig szívesebben támogatnak gyermekjóléti kezdeményezéseket az ellentmondásos ügyeket képviselő érdekképviseleti és watchdog szervezetek helyett.

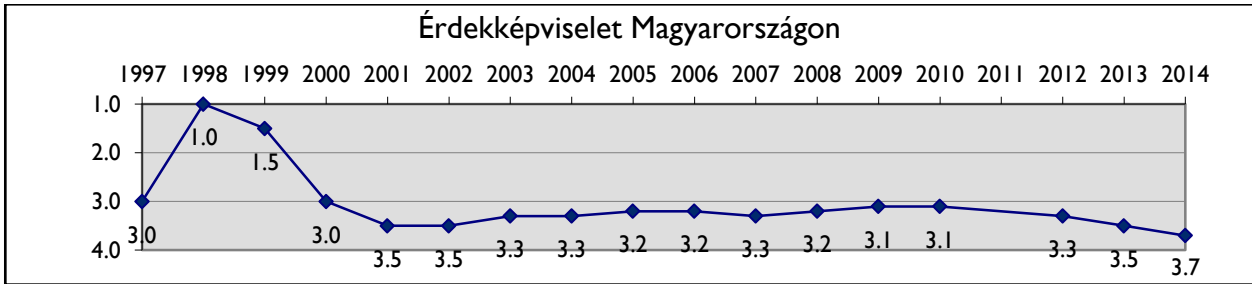
Megbízható vállalati támogatói kört csupán néhány nagyobb, országos szervezetnek sikerült kialakítani. Ilyen például, az Önkéntes Központ Alapítvány, mely egyre erősebben támaszkodik a vállalati önkéntes programok szervezéséből származó bevételeire.

Az adománygyűjtés terén biztató jel, hogy igen sikeresek az újonnan megjelent közösségi finanszírozásra alapuló kampányok, melyeknek egyik platformja a Nonprofit Információs és Oktató Központ (NIOK) Alapítvány által kifejlesztett Adjukosze.hu. Ezen az oldalon keresztül 2014-ben legalább harminc projekt gyűjtött sikeresen támogatásokat, melyek célösszege 65.000 forinttól 1 millió forintig terjedt. Profi kampányokat futtattak az érdekvégyesítő és watchdog szervezetek is, ügyesen építve a kormányzati támadásoknak köszönhetően megnövekedett figyelemre. Az Atlatszo.hu például, majdnem a felét összegyűjtötte annak a 4000 rendszeres előfizetőnek, akiknek a segítségével az alapvető működési kiadásait tudnák fedezni. További ígéretes trend, hogy civilek által üzemeltetett adományboltok jelentek meg a piacon, amelyek közül néhány hosszú távon is fenntarthatónak tűnik.

Mivel a civil szervezetek hagyományos szolgáltatási területeit a civilek teljes mellőzésével központosították és államosították, itt egyre nehezebb bevételeket generálni. A tagdíjakból és termékek eladásából származó egyéb bevételek mértéke pedig alacsony. Ilyen körülmények között az önkéntesség fontossága növekszik, bár e téren még elég gyenge a helyi közösségek támogatása.

A civil szervezetek proaktív kommunikációval tudnák az átláthatóságukat erősíteni, de ezeket az erőfeszítéseket gátolja, hogy a hatóságok felé történő jelentési kötelezettségek egyre súlyosabbak. A civileknek egy sor adminisztratív és pénzügyi feltételnek kell megfelelniük, ideértve a bíróságok és az adóhatóság felé történő beszámolást. A legtöbb civil szervezet arra koncentrál, hogy megfeleljen a követelményeknek, és nem tesznek több erőfeszítést a nyilvánosság felé a pénzügyek és az átláthatóság terén. A független könyvvizsgálatot csak a legnagyobb szervezetek engedhetik meg maguknak.

ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS: 3.7

Mivel a civil szervezetek visszajelzéseire az állam egyáltalán nem kíváncsi, mára minden érdekérvényesítési erőfeszítés gyakorlatilag feleslegessé vált. A kormány csupán néhány kiválasztott szervezet véleményére kíváncsi – például a Civil Összefogás Fórum által képviseltékére –, így egyéb szereplőknek esélye sincs, hogy a döntéseket befolyásolja. Minden szakpolitikát érintő véleményt, vagy kritikát azonnal ellenzéki vagy külföldi érdekek által befolyásolt politikai támadásnak bélyegeznek. Figyelmen kívül hagyják a társadalmi részvétel és konzultáció követelményeit, az egyeztetések merő formalitássá váltak. A rendes adminisztratív és egyeztetési folyamatot kikerülve a kormányzó pártok például rendszeresen egyéni képviselőkön keresztül nyújtanak be jogi indítványokat és változtatnak meg törvényeket alig egy hét leforgása alatt.

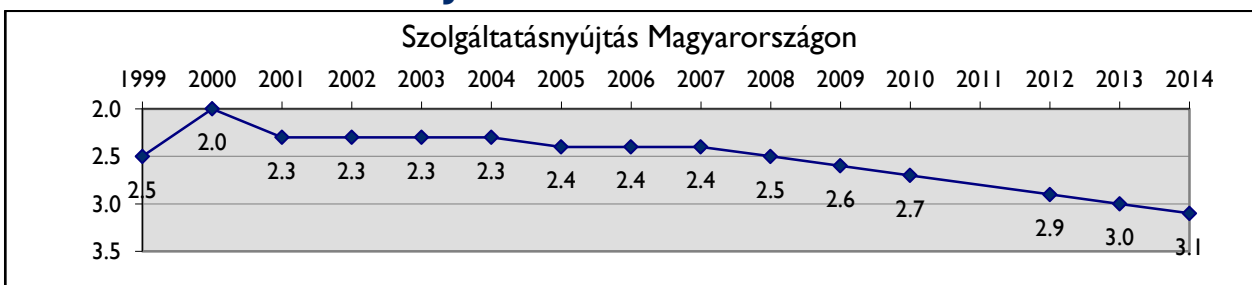
Néhány kulcsfontosságú emberi jogi és korrupcióellenes szervezet, mint a Társaság a Szabadságjogokért és a Transparency International-Magyarország tovább folytatja érdekképviseleti munkáját, de valódi eredményt nem tudnak elérni. A TI lobbizásról szóló tanulmánya szerint a legfontosabb politikai kérdések a focimeccsek VIP-páholyaiban dőlnek el. Hiába kaptak ezek a megállapítások a nemzetközi médiumokban is nagy visszhangot, a magyar kormány hivatalosan semmit nem reagált rájuk. Ilyen körülmények között a civil törvény és szakpolitika fejlesztésére sem törekszik senki.

Ugyanakkor a civil szervezetek néhány esetben sikeresen mozgósították támogatóikat online technológiák segítségével. Az Ökotárs rendőri megszállásának napján például hat óra alatt közel ezer embert sikerült mozgósítani az alapítványért szervezett demonstrációra. Október végén informális csoportoknak az elmúlt évek legnagyobb utcai demonstrációját sikerült megszerveznie a közösségi média segítségével: az internetadó elleni tüntetésen 30-40 ezer ember vett részt. Ezt a megmozdulást novemberben és decemberben több kisebb tüntetés követte melyek a korrupciótól a szociálpolitikán át, a megmaradt magánnyugdíjpénztárak államosításának ügyéig számos közüggyel foglalkoztak.

A civilek és önkormányzatok helyi szintű együttműködésére akad néhány jó példa. Pécssett például a város hosszú távú fejlesztésével kapcsolatban lépett konstruktív párbeszédre a városi vezetés a civil szervezetekkel. Az egyeztetések során azt is tárgyalják, hogy milyen szerepet játszhatnak a civilek a fejlesztési folyamatban.

Létrejött néhány aktív koalíció is, például a hajléktalansággal foglalkozó „A Város Mindenkié (AVM)” csoport, mely Budapesten dolgozik. Más helyeken a nyitottság országos szintű hiánya helyi szinten is tükröződik, és az érdekek képviseletére csak informális csatornákon keresztül van lehetőség, az önkormányzattal való személyes kapcsolatok segítségével.

SZOLGÁLTATÁSNYÚJTÁS: 3.1

A lehetőségek hiánya és az állam elzárkózása a civilekkel való együttműködéstől súlyosan korlátozza a civil szervezetek részvételét a szolgáltatásnyújtás területén. Az elmúlt évek tendenciái 2014-ben felerősödtek.

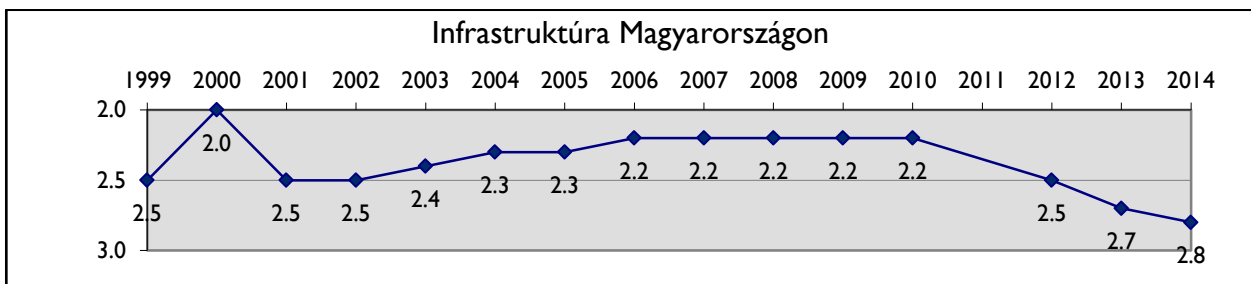
Központosították és államosították az egészségügyet, az oktatást és a szociális szolgáltatásokat – azokat a szolgáltatási területeket, ahol eddig a civileknek jelentős szerepe volt. A civil szervezetekkel való együttműködésnek azonban nincs helye az új rendszerben. A közjóléti költségvetés is csökkent, mivel a jóléti szociálpolitikák fejlesztését és megvalósítását az állam kizárólag közintézményekre bízta.

Ilyen körülmények között az állam csak alapvető szolgáltatásokat lát el; egyre több szolgáltatás eltűnik, például a fogyatékkal élőknek szóló ellátások. Ha az állam mégis kiszereződik a szolgáltatásokat, az egyházi szervezeteket részesíti előnyben. A források hiányában ezeken a területeken a civil szervezetek küzdelmesen tudják munkájukat fenntartani.

A kihívások ellenére a civil szervezetek továbbra is biztosítanak szolgáltatásokat a hátrányos helyzetű és marginalizált csoportoknak, de a szolgáltatások fenntartása egyre nehezebb számukra. Néhány szervezet áttért a hiányterületekre, mint a sport és a közösségépítés, de fizetett szakemberek helyett önkénteseket és ingyenes online eszközöket kell használniuk, hacsak nem tudják biztosítani az ideiglenes projekt finanszírozását. A civil szervezetek több okból is képtelenek a szolgáltatásaik költségeit teljesen fedezni: például a nonprofitoktól hallgatólagosan elvárt ingyenesség miatt, vagy azon uniós támogatási feltételek miatt, melyek megtiltják nekik a díjszedést. Ezen kívül az országos gazdasági visszaesés miatt a kedvezményezettek gyakorlatilag képtelenek fizetni a szolgáltatásokért.

Míg a civil szervezetek hajlandóak tanulni egymástól, és szolgáltatásaikat fejleszteni, a kormány nem nyitott arra, hogy a szolgáltatásokat javítsa. Sőt, a valóságban olyan intézkedéseket fogad el, melyek kifejezetten a civil szervezetek ellen hatnak. A kormány zéró toleranciát hirdető kábítószer-politikája vezetett például a Kék Pont Alapítvány sikeres nyolcadik kerületi túcsere programjának bezáráshoz, mely a kábítószer-fogyasztás által leginkább érintett városrészben működött.

INFRASTRUKTÚRA: 2.7

A szektort szolgáló infrastruktúra szintén tovább romlott 2014-ben. A kormány által 2012-ben kiválasztott illetve alapított megyei Civil Információs Centrumok (CIC-ek) hálózata működik, bár igen egyenetlenül. Egyes helyeken, például Pécsen régóta megbízhatóan és jól működik a CIC, míg máshol szinte láthatatlanok, és nem rendelkeznek megfelelő szakértelemmel sem, ezért kiszervezik a szolgáltatásokat (például a jogi tanácsadást).

A hálózat sűrűsége sem megfelelő – megyénként egy, összesen húsz központ van –, nem tudják kielégíteni a keresletet. A civil szervezetek vidéken gyakran úgy élik meg, hogy kevés a szektortól kapott segítség, ideértve a CIC hálózatot is. Néhány helyen, például Végegyháza faluban, alulról jövő kezdeményezések hoznak létre helyi forrás központokat projekt támogatásokból, például az EGT-Norvég Civil Támogatási Alap segítségével.

Ezen kívül néhány hagyományos forrásközpont továbbra is nyújt alapvető szolgáltatásokat, bár már nem részei a CIC hálózatnak. A NIOK például továbbra is kiadja civileknek szóló heti online hírlevelét.

Mind a nonprofit és a forprofit szervezetfejlesztők kínálnak képzéseket a civil szervezeteknek, de a nonprofitok ezeket többnyire nem tudják kifizetni. Ennek eredményeként egyre kevesebb képzést hirdetnek meg. A modern fejlesztési modellek és gyakorlatok ezért nem tudnak elterjedni a szektorban.

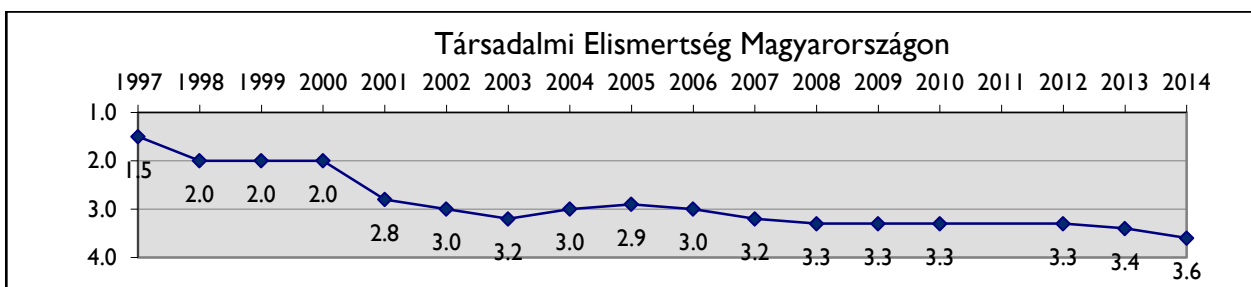
A helyi civil szövetségek lassan fejlődnek, bár néhányan – például a régóta fennálló Egri Civil Kerekasztal – még mindig stabilan működnek. A koalíciók fejlődését egyrészt a politikai megosztottság akadályozza, másrészt az, hogy néhány civil szervezet a kormány kegyeit keresi, s ezzel aláássa a bizalmat a civil közösségben. A harc a mindennapi túlélésért és a sikertelenség sok szervezetet kiábrándított, így az

együttműködés még az olyan hagyományosan erős hálózattal bíró területeken is gyengül, mint a környezetügy. Létezik ugyanakkor néhány ígéretes kezdeményezés, például a Humán Platform, mely egy sor humán ágazatban tevékenykedő csoportot egyesít, például az oktatás, a kultúra és a szociális szolgáltatások területéről.

A Civil Összefogás Fóruma továbbra is a kormány fő civil partnere, gyakorlatilag felvéve a kormány „civil” szócsövének szerepét. 2014-ben, a választások előtt a Fórum egy óriásplakát kampányt is futtatott, melyen az ellenzéki politikusokat bírálta.

Nem fejlődnek sem a helyi adományozás, sem az ágazatközi együttműködések. A budapesti Ferencvárosi Közösségi Alapítvány egy a közösségi alapítványok modelljét és létrehozását támogató projektbe kezdett bele, de érezhető hatása ennek egyelőre nincs. Az üzleti szektor mutat némi érdeklődést a civil szervezetekkel való együttműködés felé, és vannak is sikeres példák, például a Magyar Adományozói Fórumon keresztül megvalósuló partnerség. Néhány kiválasztott szervezeten kívül a kormány egyáltalán nem működik együtt civil szervezetekkel.

TÁRSADALMI ELISMERTSÉG: 3.6

Párhuzamosan az EGT-Norvég Civil Támogatási Alapot, a lebonyolítóit és az adományozottait ért zaklatással, 2014-ben új közéleti vita indult a civil társadalom szerepéről és funkciójáról. Az állami és a kormánybarát üzleti média is azt az elképzelést igyekszik fenntartani, hogy a civil szervezetek csak a hagyományos jótékonyági, politikamentes szerepeket vállalhatják fel. Az érdekérvényesítő vagy watchdog tevékenységeket végző szervezetekre pedig a „politikai” és az „idegen ügynök” bélyeget sütik, azt mondva róluk, hogy egyetlen céljuk a demokratikusan megválasztott kormány aláásása. Ezeket a médiaüzeneteket gyakran magas rangú kormányzati tisztviselők fogalmazzák meg, növelve azok közbeszédben betöltött súlyát.

A független online média és néhány hagyományos média is egyre több pozitív hangú hírt jelentet meg a civil szervezetekről, kiemelve a szektor szerepét a kormány pártsemleges elszámoltatásában.

Ugyanakkor ezen médiatermékek hatása eléggé korlátozott, mivel olvasóik eleve tájékozottabbak politikai téren. Az érdekérvényesítő szervezetek gyakorlatilag nem jutnak be a közszolgálati médiába, ahol alapvetően bajkeverőként tekintenek rájuk. A közmédia csak a „kedves” civil akciókról közvetít, például kutyamenhelyekről vagy fogyatékos gyerekeknek adott ajándékokról.

A közmédia és a kormányzati tisztviselők által közvetített negatív üzenetek kikezdték civil szervezetek megítélését, különösen mivel a lakosság nagy része nincs tisztában a civilek munkájával és céljaival. Ebben a helyzetben, a civil szervezetek öncenzúrát alkalmaznak, hogy a lehető legnagyobb távolságot tartsanak fel bármivel, ami kicsit is politikainak tekinthető.

Ez a negatív szemlélet egyelőre nem hatott az üzleti szektor civilekről alkotott véleményére, bár a vállalatok mindig is inkább a kevésbé ellentmondásos tevékenységeket és szervezeteket támogatták szívesen. A vállalatok még mindig nyitottak a civilekkel való együttműködésre, de könnyen elveszíthetik hajlandóságukat a kormánnyal való jó kapcsolatok megromlásától tartva.

Helyi szinten a közvélemény jóval vegyesebb, erre a helyi hatóságok, az önkormányzatok által ellenőrzött helyi média és a helyi civil szervezetek maguk vannak hatással. Az emberek civil szervezetekhez való viszonya nagyban függ a személyes tapasztalataiktól, de gyakran még a helyi egyesületek aktív tagjai sincsenek tisztában vele, hogy szervezetük is része a civil társadalomnak.

Ebben a helyzetben a PR, az átláthatóság, és az önszabályozás is sokkal fontosabb lenne, de ezen képességek a szektorban még mindig elég gyengék. 2014-ben a kormány támadásai a szektor ellen rádöbbsentették a civil szervezeteket, hogy a vádak elleni védekezésben milyen fontos szerepe van az átláthatóságnak.

Például több a KEHI által vizsgált civil szervezet is komplett projekt dokumentációkat töltött fel a honlapjára, ahelyett hogy csak elküldte volna azokat a KEHI-nek.

A jogszabályok szerint a civil szervezeteknek kötelező éves jelentést közzétenni, és a legtöbben ezt meg is teszik. Egyre többen élnek a közösségi média költségghatékony eszközeivel, nő az online hálózatépítés is és egyre több a látványos, szép online tartalom, legalábbis a nagyobb szervezetek körében. Az Adománygyűjtő Szervezetek Önszabályozó Testülete egy tucat olyan szervezetet tömörít, aki önszántából igyekszik átláthatóvá tenni azt, miként gyűjtik, és mire költik az adományokat.

A Civil szervezetek fenntarthatósági mutatója egy kulcsfontosságú eszköz a közép- és kelet-európai valamint az eurázsiai térségben a civil szektor fejlődésének elemzéséhez. Az index huszonkilenc országban követi nyomon a szektor elmúlt tizennyolc évi fejlődésének folyamatát. A civil szervezetek jogi környezetére, szervezeti kapacitására, pénzügyi életképességére, az érdekképviselőkre, szolgáltatásnyújtásra, az infrastruktúrára és a közvéleményre fókuszálva vizsgálja a civil társadalmak létezését biztosító teljes környezetet. Minden egyes dimenziót egy hétpontos skálán mér, ahol az 1-es pontérték nagyon fejlett szintre utal, míg a 7-es osztályzat alacsony fejlettséget mutat.

További információért kérjük keresse Móra Veronikát az Ökotárs Alapítvány címén (info@okotars.hu).

A „Közép- és Kelet-Európa, és Eurázsia Civil Szervezeteinek Fenntarthatósági Indexe 2014-ben” tanulmány angol nyelvű változata az alábbi internetes oldalon érhető el:

link: <http://www.usaid.gov/europe-urasia-civil-society>